

Reigi küla Eestlute pere kolme tütre — Eha, Evi ja Ülle — elu on kujunenud nii, et kõigi töö on seotud lastega. Vanim õdedest — Eha — elab Aravetel ja on lasteaias raamatupidaja, keskmine — Evi — on Tallinna 20. keskkooli õpetaja ja noorim — Ülle — töötab tänavu Kärda algkooli lastealaks ristitud majas algklassiõpetajana.

Pärast keskkooli jätkas Ülle õpinguid Tallinna Pedagoogilises Koolis, mille lõpetamise järel läi mõneks aastaks lasteteadnikuna pealinna tööst ning jätkas «suure peda» kaugõppeosakonnas algklassi-õpetaja kutse omandamist. 1986. aastal tuli tööle Kärda I lasteaias juhatajaks, järgmisest sügisest, kui kõrgkooli diplom taaskus, läks lastepäevakodusse kuueaastaste õpetajaks. Nii et tänavused 23 plikatirtsu ia mehehakatist on tal viiendad.

Et juht lastele läks, pidas õpetaja Eestalu vajalikuks rõhutada,

Tarkus tuleb tasapisi

et seitsmeaastaselt on igal juhul õigem kooliteed alustada. Kuueaastane võib küll õppida, kuid temaga kulub samade tulemusteni jõudmiseks tublisti rohkem tööd ja vaeva, sest kuueaastase tähelepanu on hajuvam, süvenemisevõime ja loogiline mõtlemine nõrgemad. Kas ongi kuueaastase õpetamine koolis nii hirmus vajalik, sest lasteaiarühmas õpitakse ju samu asju, ainult aega on selleks tunduvalt rohkem ja tegevus märksa mängulisem. Et aga I klass asub väga sageli lasteaias, on üleminek kooli II klassi enamikul juhtudel üpris vaevarikas, sest pika suve jooksul kipub õpitust väga palju ununema. Seepärast pole harvad juhtumid, kui kool heidab ette, et lasteaias I klassis jäävad teadmised kesiseks. Ja ega uue õpetaja ja hoopistükkis teise miljööga

kohanemine II klassi alguses ka kasuks tule.

Õpetajale, kes aastast aastasse vaid I klassis õpetab, muutub töö vähehaaval tüütavaks. Sügisel kulub oma paar kuud, et lapsi lähemalt tundma õppida (nad on ju igaüks ise isiksus). II poolaastal hakkab töö laabuma, kevadel tuleb rõõm saavutatud tasemest ja siis peab jätma hüvasti teadmisege, et sügisel seisab taas ees otsast peale alustamine uutega. Liialt ahtaks jääb see aastane ring õpetajale. Arvata võib, et õpilastelegi.

Ei saaks öelda, et I klassi programm oleks üle iõu käiv, pigem on nõudmistes lähtutud n.-õ. keskmisest õpilasest. Ja sellest mured sünnivadki. Õpetaja peab paratamatult arvestama eelkõige nõrgematega ja siit algab nivelleerimine.

Võimekamate ja arenenumate jaoks ei jää aega. Endal tekitab lausa järelevedaja tunne. Kannatavad aga tipud, eriti tunnustusvaeguse all. Võibolla peitub siin üks kiirustamise põhjustest, mis laste tegevuses üha enam silma hakkab. Töö tehakse kuidagi valmis, et kaelast ära saada, erilist huvi tulemuste vastu tundmata. Küllap kulaks mariaks meenutada vanade roomlaste tarkust kiirustada aeglaselt. Samas aga peaks õpetaja olema suuteline märkama iga last ja talle vähegi edu puhul tunnustust avaldama. Ent õpetajagi on ikka vaid inimene ja tema suutlikkusel piirid. Mammutklassides, kus õpilasi neli-kümend või enam (aga sellistes klassides on aastakümneid õppinud lapsed ja õpetanud õpetajad), on lähedase tunde teke välistatud ja ega ka paarikümneses klassis kõik laabu. Ideaalne oleks kümme-viisteist last, arvab õpetaja Eestalu.

Meeldivaks võib pidada seda, et viimasel ajal on õpetajale jätetud vabadsus meetodilisi võtteid eesmärgi saavutamiseks valida. Õpetaja Eestalu ütleb, et tema ei ole kunagi puhtalt rakendanud kaheksakümne-date aastate teisel poolel esile kerkinud akvaariumimeetodit laste lugema ja kirjutama õpetamisel. Juba pikemat aega pole selle asja algatajad õpetajate töö vastu huvi tundnud ega neid kokku kutsunud, rääkimata täiendavast juhendamisest. Ent seda, mis töös kasuks, tuleb kahtlemata kasutada. Nii on õpetaja Eestalu nagu mitmed teisedki rakendanud selle meetodika võtteid sügiseti, et aidata lapsi lahti saada kõnekrambist, sest paljud on hädas jutustamisega. Akvaariumipilt on abiks lapse fantaasiatunnule ja jutukesi tuleb küll.

Vahel avaldatakse imetust, miks lapsed peavad kudumist õppima. Seezi võte pärineb akvaariumimeetodika autoritelt ja on mõeldud lapse käe koordineeritud tegevuse aren-

damiseks, milleta ei saa kujuneda voolavat käekirja. Ka paiskirjasulega kirjutamine sunnib last kätt ja kirjutusvahendit õigesti hoidma. Täitesulepea, pastats või viltpliiats ei anna kunagi seda efekti. Pealegi pole viltpliiatseid viimasel ajal enam saada — nagu värvipliiatseid ja värvegi.

Vahest on õigem vajalikud õppetarbed vanematel välja osta. Nii õpivad lapsed ehk maast-madalast oma ja võõra vahel vahet tegema. Oma tuleb hoida, võõra asju ei tohi võtta. Õppetarbed on kallinenud (emakeele töövihik maksab rubla), kuid üle mõistuse käivaid hindu seni küll pole. Samas näitab õpetaja Eestalu loodusõpetuse õpikut, millele õhukeste kaante järgi pilka iga ei julge enustada. Kahtlane, kas peabki kevadeni vastu.

Vanemate kiituseks peab ütleva, et nemed on tragid olnud. Isegi ammune defitsiit — guasžvärvid — on kõigil lastel olemas.

Kui koolipäev läbi, saavad lapsed süüa ja lähevad siis koju. Lõunasöögi eest tuleb vanemal maksta kaks rubla päevas. Õpetaja Eestalu klassis söövad kõik lapsed. Toiduraha koriamine ja arvestuse pidamine on klassijuhataja kohustus. Keerulist selles midagi ei ole, aga omajagu tülikas küll. Täpsust nõuab ka, sest puudunud päevade korral on vaja teha tagasiarvestus. Ja õpetaja teeb seda niisama aitähi eest: ei maksta ju enam peale tariifse palga kopikatki.

Uue palgakorralduse kohta, mille üle õpetajad mitmel pool nurinat tõstnud, ei ütle õpetaja Eestalu midagi. Pole ju seda «suurt» raha veel saanud, palgapäev alles ees.

Kui meie juut otsa sai, olid lapsed jõudnud söögi lõpetada, riided selga panna ja koduteele asuda. Tahvil ette sõrandale läid kuivama viimases tunnis tehtud värvikirevad sügispliidid.

Ralvo KARJAMAA

Kärda algkooli-lasteaias I-klassi õpetaja Ülle Eestalu tunnis.

Endel Saure foto

